

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. X. De fratribus Cellitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

enim statuit Innocentius in d. c. licet. §. si vero probabiliter. cuius verba mox retulimus. qui nec alijs eā concedit, quā cum humilitate illam, & puritate postulant. *subditus* inquit, à *Pralato cum humilitate & puritate debet transseundi licentiam postulare*. neque aliter supplet licentiam Pralati, quā his verbis, non obstante proterua indiscreti contradictione Pralati. atqui credi non potest aufuros dicere illos religiosos, sui Superioris regularis, & Episcopi loci Ordinarii fuisse indiscreti Pralati proteruam contradictionem. transuerunt ergo sine vlla, à iure concessa, licentia.

Igitur restituendi sunt, & remittendi ad iudicium sui Superioris: vt ille omnia examinet. vt supra diximus. & quemadmodum pater naturalis, ratione patriæ potestatis, petere potest filios sibi exhiberi, & potestatem fieri domum ducendi: l. 1. in princ. l. 3. D. de liberis exhibendis, item ducendis. ita dicendum est de religiosi respectu patris spiritualis, quem Dei vice supra caput sibi imposuerunt. vt loquitur & considerat d. c. statui-mus. & sanè huiusmodi spoliū est ante omnia redintegrandum. c. 1. & tot. tit. X. de restitu. spol. neque illi præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. vt est transitus sine forma d. c. licet attentatus.

RESPONSVM IX.

De fratribus Cellitis.

^{1.}
In Belgio
multi sunt.

FRatres Cellitæ, qui in Belgio multi sunt, ab aliquibus creduntur designari in c. sancta de religios. dom. in extranag. Ioan. XXII. sub nomine fratricellorum: & alij credunt fuisse tertij Ordinis S. Francisci, aut illum nominis prætextum assumpsisse. & de talibus quærit Tuscus, & citati ab eo V. fratres tertij Ordinis, an sint ecclesiastici, &

sub sint Episcopo? conc. 470. & V. Beganæ. conc. 32. sed vt in Beganis accedit per c. ratio. eod. in extranag. com. vt culpabilium damnatio non traheret secum infantes: ita & hic in fratribus cellitis, vt eadem fratricellorum damnatione declarati sint non comprehendi rectè & sine errore viuentes. imo à Iulio II. alijsque antè Pontificibus Romanis permitti sint acceptare regulam S. Augustini (cum in c. vn. §. ad hac. eod. in 6. prohibitum esset, ne qui de Ordinibus non approbatis collegialiter transfrent ad approbatos, sed dumtaxat singulariter, sine domibus suis, aut bonis concessis eis diuersis privilegijs, immunitatibus, & exemptionibus; & nominatim facultate eligendi aliquem confessorium, sacerdotem regularem, seu sacularium, qui facultatem habeat etiam à reseruatis per bullam cœnæ, certis exceptis casibus, absoluedi, data superiori illorum potestate regendi, corrigendi, incarcerandi. &c. eodem modo hæcenus in simplicitate subditi suis superioribus obediuerunt, nunc orta quadam difficultate, quidam ab aliquibus subditorum consulti negant superiores huiusmodi, vtpro re laicos, spirituale regimen aliquod, aut iurisdictionem habere in virtute S. obedientiæ præcipere posse.

Sed fatius indocti isti homines subtilitatum huiusmodi, quæ nec vernaculè quidem rectè possunt efferre, non capaces, instruerentur in simplicitate obedire præpositis suis. vt regulæ etiam D. Benedicti & Antonij, qui laici fuerunt, aliæque communiter loquuntur, & in iure ordinariè accipitur, cum Abbati, quin etiam Abbatissæ, subditi iubentur obedire. ex Regula Bened. docet Hætenus quid religiosus suo debeat superiori, *disquis. monast. p. 1. disp. 2.* quæ & erga superiores laicos olim obtinuit.

Spiri-

Spirituale quidem regimen, aut iurisdictionio, quatenus est clauium ecclesie, procul dubio competere non potest viro laico, aut femina; quæ omnino illarum est incapax, quamuis ipsa Virgo. *c. noua X. de penit. & remiss.* vbi ad clauas referri videtur benedicere, confessiones criminum audire, legere, & prædicare publicè Euangelium. quibus Siluester *in sum. v. abbatissa. n. 8.* addit quemcumque actum sacramentalem exercere. vide etiã quæ de monachis olim laicis dicuntur *causa 16. q. 1. 101.*

Cæterum spirituale regimen & iurisdictionio sine stricto rigore accepta, & quatenus ad potestatem clauium non restringitur, competere potest viris laicis, atque etiam feminis, præfectis monialium. sicut Anthonius, Benedictus, alijque monachorum veterum Superiores illam habuerunt: & Benedicti regulam docet esse spiritualem, Hastenius *Dissq. mon. l. 2. r. 3. d. 6.* præcepta spiritualia, legemque. quamuis tamen nulla illis erat iurisdictionio in rigore vocis, quo accipitur *in tit. D. de iurisdic. om. iud. & totis Romani iuris voluminibus.* quo Cuiacius etiam & alij Legistæ negant competere Episcopis & iudicibus ecclesiasticis: minùs autem eo sensu, quo iurisdictionio spiritualis restringitur ad clauas ecclesie, Ordinis, aut iurisdictionio inde fluentis.

Attamen quomodocumque vocanda sit illa authoritas quæ competeat huiusmodi Abbatibus veterum monachorum, eo sensu spiritualis erat, ipsumque illorum regimen, quo distinguitur aduersus carnem, & mundum, quo in religione promittitur conuersio morum: quo regula præscribit viam ad virtutes. vt in regula D. Bened. *c. 4.* instrumenta bonorum operum, vbi ad fin. D. Benedictus: *hec*, inquit, *sunt instrumenta artis spiritualis, de quibus latè Hastenius vbi sup. l. c. 1. d. 1. 2. 3.* D. Paul. 1. Cor.

9. dicit se spiritualia seminasse & *c. 14. moget: emulamini spiritualia: & c. 2. animalis homo distinguitur aduersus spiritualem.*

Eoque sensu Abbates illi laici, & femina; veri erant prælati. quo & præpositi Isidoro dicuntur. *c. quamuis. de verb. significat. c. 1. X. de maiorit. vera illis competit superioritas, & à subditis debetur obedientia. c. dilecta. X. de maiorit. & obedi. c. 1. 10. & tot. tit. X. cod. c. dilecta. X. de excess. prælat. vbi, ex titulo argumentando, abbatissa & prælata est, & in textu capituli etiam clericorum dicitur caput, & patrona: & in c. dilecti X. de arbit. excellens femina ex consuetudine admittitur iurisdictionio esse capax. vt & apud Azor. *Inst. mor. p. 1. l. 13. c. 16. q. 5.* etiam spiritualis iurisdictionio, quomodo D. Benedictus in *c. 2. de abbat. & c. 4. de obedientia* loquitur: monet nomen maioris factis implere, Christi dicit viçes gerere, explicat illud Apostoli *accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater.* prosequiturque de doctrina per Abbatem impendenda: & ad finem: *sciat, inquit, qui suscepit animas regendas, præparet se ad rationes reddendas.* iterum *c. 27. noverit se infirmarum suscepisse curam animarum.* ecce regimen animarum, etsi non cum spirituali clauium potestate, quod vt laicis, ita & feminis competit in suos. & *c. 4. obedientibus* Abbatibus applicat illud, *qui vos audit, me audit.* quare vt in manu abbatum, ita & abbatissarum sollempnis sit professio. *c. consului. X. qui clerici vel vouentes.* & sicut abbatissa suas velare prohibetur *c. statutus. 20. q. 2.* ita & abbas laicus cætera sacra peragere.*

Quod si postmodum in Concilio Pictauesi *c. 1. X. de stat. qualitat. & Ord. præficiendor. & alibi decretum fuerit vt Abbates, Decani, & præpositi presbyteri fierent, eisque in suos tantum data potestas clauium, non tantum quanta*

parochis

8. Non vt clauium.

9. Sed ad sensum Regularum & iuris.

10. Qualis & quanta in veteribus abbatibus.

11. Quo sensu & in c. ministris.

12. Obedientia vtiua rationem non mutauit, quæ superuenit Ordinis & clauium potestas.

parochis in suos ad ligandas & solvendas animas, (adeoque in monachos competebat parochis locorum, si alium sibi assignatum non haberent, ut fere solebant, cui in eos dabatur quasi cura pastoralis, & parochio iurisdictionis spiritualis: *c. qui vere. c. agapitus. 16. q. 1. & in regula S. Augustini presbytero monachorum maior autoritas tribuitur, quam Præposita: ut ad illum referatur, quod huius vires excedit: sed notabiliter inquit, apud vos, quasi non passim): sed & terè quanta Episcopis per diocesim, per diuersos successiuè canones, ut multi quasi Episcopalem in suos iurisdictionem habeant. tamen id non mutauit rationem naturamue vtorum, instituti, aut Ordinis: adeoque quo vsque se extendebat abbatum veterum potestas præcipiendi, & in monachis obligatio obediendi, quæque ex regulis Anthonij, Benedicti, Abbatibus competunt, aut subditi eis deferre tenentur, quæ de illis veteres patres scribunt, aut antiquæ ecclesiæ canones præscribunt, mutata non sunt. sed quæcumque est obedientia ex regula debita; vna hodie, eademque est, quæ olim: idem inobedientia peccatum, quoad votum: cuius obligatio ex regula, eique innixa immutabiliter voto, nullam recipit mutationem ex augmento iurisdictionis Abbatis, aliunde quàm ex voto adscitæ: scilicet ex attributa ei spirituali iurisdictione clauium. cui ideo non ex voto, sed lege ecclesiæ subijciuntur, adeoque in quantum ei tributa est parochi potestas, in tantum ad eundem modum debent ei obedire ut parochi: in quantum ex Episcopali est ei autoritate tributum, quantum debebant concedenti quoad concessa: sed rursus ex lege, non ex voto, sicut Episcopis non permittitur regularibus, quidpiam præcipere supra regulam, nisi secundum canones. ut omnis obedientia à reli-*

gioso debita est secundum regulam, non supra. *Vide quæ diximus in consult. canon. de maioritate & obedientia, consult. 1. regulæ autem obligatio ex sua institutione cognoscenda est; ut spectanda rerum primordia. l. denique. §. siquis D. de miser. adeoque aduentibus mutationibus ipsa non alteratur. velim autem scire, an quod v. g. D. Benedictus laicus (ut latè docet Hafemius in Regul. S. Benedicti. proleg. 18. ut generatim monachi, quod nomen & abbates comprehendit, olim non fiebant clerici *caus. 18. q. 1. c. 28.*) ex regula sua, & suscipientium illam voto, non potuissent exigere, nunc illi auctiores aliunde prælati exigere possint ex voto? an, quod ille non potuit exigere, imperfectam reddiderit abbatum autoritatem, & monachorum obligationem? veteribus illis quidem de fuisse aliquid ad omnimodam autoritatem nemo negarit. hinc enim D. Benedictus in reg. c. 64. requirit in ijs, qui domesticis monitis & correctionibus emendari non potuerint, Episcopi accessum. quod si hoc imperfectionis est, non voti est, sed iurisdictionis, cui si nihil imperfectionis sit relinquendum, & omnis Episcopalis, & papalis supremiatis plenitudo aduocanda est. sed hæc non sunt regulæ aut voti, sed hierarchiæ, cui quæ subordinatio obedientiaque debetur; legitima est, non votua. atque ita distinguere oportet utraque in hodiernis Abbatibus: multoque magis in Episcopis, ubi se pro immediatis prælati habent, quoad eos Ordines, qui quævis non sint exempti, tamen ex præscripto regulæ id non obtinent.*

Itaque non est hic anxie disputandum an huiusmodi superiores laici fratrum cellitarum veri sint prælati? non quoad dignitatem, quæ in opinione hominum maxime consistit, sed autoritatem & iurisdictionem, qualem habuit Anthonius, Benedictus, & similes laici

laici olim Abbates. in quibus procul dubio non fuit potestas spiritalis aliqua clauium, quarum laici sunt incapaces, & tamen fuit omnino illa, quæ ex regula fuit requisita, & ad regendum necessaria, ad leges suis ferendas, ius suis dicendum, rigorem relaxandum, pro temporum personarumque oportunitate, seu dispensandum, præcipiendum, vetandum, corrigendum, puniendumque quantum causa, & natura status religiosi exigat. adeoque & in virtute obedientiæ præcipiendum, ad conuersionem morum, & spirituales virtutes dirigendum, atque profectum omnem spiritualem religiosorum suorum procurandum: & consequenter religiosos in vim votiæ obedientiæ monitos ab his abstinere, vel illa facere iustos teneri quod superioribus vouerunt reddere: tantamque fuisse obligationem vouentium olim D. Benedicto, quantum est vouentium Abbatibus illius successoribus; quamuis hi & mitras nunc, & pedas habeant, iurisdictionem spiritualem, baculum pastorem, & fere Episcopalem.

Hæc enim omnia Regulæ & regularibus præfectis aduentitia sunt, nec regulæ effectus, obligationesue votorum mutauerunt: sed consideranda sunt tanquam duæ naturæ diuersæ potestates, in eadem persona, diuersis ex fontibus confluentes, sicut discreta, sacra & civilis potestas; *c. duo sunt. dist. 96.* tamen diu apud Iudæos sacerdotes summi sacrum & profanum imperium in populum habuerunt. Melchisedech Rex Salem fuit, & Dei sacerdos; & Anus apud Virgilium *Rex idem hominum, Phæbique sacerdos.* sic & Romanus Pontifex hodie & caput ecclésiæ est, & Romæ pluribusque Italiæ locis temporalem etiam gladium obtinet: sed aliter atque aliter, & propterea obedientia Pontifici Romano, vt Christi Vicario, debita non se extendit ad alterum gladium, dum alio iure obtinetur; aut exer-

etur. & vice versa obedientia à Romanæ vrbs, patrimonijque ciue, incolæ, aduena, quouis pagano etiã & Iudæo debita latè distinguitur ab illa, quæ ab aliquo membro ecclésiæ debetur illius capiti, vt tali.

Satius Ergo remotis subtilibus intellectibus, & difficilibus dispositionibus, fratres Cellitæ subditij homines indocti monerentur, eo sensu debere obedire suis superioribus, quo regula disponit: plano scilicet, & simplici: & vt centurio ille dicebat *Luca 7. Ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic vade, & vadit; & alij veni & venit: & seruo meo fac hoc, & facit.* & Petrus *ep. 1. c. 1. quasi filij obedientia.* & Ecclesiasticus *c. 3. filij sapientia ecclésiæ iustorum, & natio illorum obedientia, & diuinitio, & Samuel 1. Reg. 15. melior est obedientia, quam victima.* & Patriarcha Benedictus, quamuis, vt diximus, laicus, in *regula c. 5. mox vt aliquid imperatum à maiore fuerit, ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciant in faciendo.* & Paulus *ad Ephes. 5. omnia facite sine murmurationibus.* & David, *voluntariè sacrificabo tibi. psal. 53.*

Quibus expensis cenfeo bonis monitis dedocendam esse subtilem nimis murmurationem, coertum hunc instruendum ad plenam obedientiam, quam parificari non rectè putato cum obligatione patris & filijfamilias. quia ethi iurisdictione propriè ex voto non tribuatur prælato, vt tali seu laico, & habere censetur œconomiam tantum; existimo tamen maiorem ex voto obediendi nasci obligationem secundum regulam; quæ ex decalogo filijs quoad parentes: & in virtute sanctæ obedientiæ præcipere posse huiusmodi prælatos laicos, & foeminas: iuxta Azor. *Inst. mor. p. 3. l. 13. c. 10. q. 7. et si alij dissentiant.* Tamburin. *de iur. abbatiss. d. 12. q. 5.* neque vsus loquendi attendendus est, sed intentio regulæ, cum de illius obligatione quæritur. quæ vtique tendit ad simplicem & plenam obedientiam, iuxta præscripta regulæ S. Augustini:

O 2 quam

15.
Satius consulere istiusmodi religiosi simplici obedientiæ obuiosque planoque sensu acceptam.

quam, vt diximus, fratres Cellitæ hic acceptarunt. & , si manserit pernicacia, certum est posse superiorem ad coactionem, & poenas procedere, per priuilegia Apostolica permiffas, & vbi monitionibus amplius locus non datur, concessio baculo vti, & *compellere intra e.*

Quatenus hæc eadem obtineant in præfectis monialiu.

Igitur que de superioribus laicis diximus, applicari possunt & foeminis, nã potestas ea que Iurisdictionis est, nõ clauium, æqualis est Abbatis, vt Abbati, & ordinariã esse vult Panorm. in c. continebatur. X. de his que sunt à prælat. sine consensu Capit. quippe quæ competat ratione dignitatis. neque tantum in temporalium bonorum administratione, sed etiam in regimine spirituali. idque disertè eluincitur per c. dilecta & c. vlt. X. de Stat. mona. h. vbi, præmissis pluribus ad regimen spirituale spectantibus, de correctione superiorum, inferiorum, visitatorum, beneficijs &c. ad finem hæc omnia, inquit, etiam in monasterijs monialium, quoad articulos Abbatissis & monialibus congruentes, præcipimus obseruari. congruere autè potest potestas, non Ordinis, sed iurisdictionis. d. c. dilecta. ex eoque cap. Stephanus D'aluin in tract. de potest. episc. c. 3. ex Panorm. notat primò correctionem monialium principaliter spectare ad Abbatissam, vt monachorum ad Abbatem; secundò correctionem fieri non tantum secundum regulam, sed secundum canones, tertio dispositum in monachis & Abbatibus, extendi ad Abbatissas, & moniales. vt masculinum concipere dicitur foemininum in fauorabilibus, non odiosis.

Porro prælaturam cum iurisdictione spirituali comperere posse Abbatissis, imò & ius visitationis etiam extra monasterium, quod, vbi clausura seruatur, etiam alteri committere possint, ait idem D'aluin. d. c. 3. n. 10. ex Parisio de resig. benef. lib. 3. q. 12. n. 14. idemque tradit Baunius in sua Prax. can. lib. 1. c. 2. ex Barbof. lib. 1. iur. ecclesie. 45. n. 38. Eman. Rod. quest. reg. q. 5. ar. 1. & ex Barbof. rationem

profert, quod moniales Abbatissæ obedientiam voueant, non tanquam matri; sed tanquam Prælatæ. cuius munus est approbatum à Sede Apostolica, iuxta regulam, quam profertur, ad regimen spirituale, & temporale, gregis sibi commissi, in omnibus quæ non repugnant sexui famineo. eoque iure ait esse in possessione abbatissas dispensandi in ieiunijs regulæ, in esu carniũ & ouorum, alijsque austeritatibus regulæ, atque eiusmodi prælaturam & præbendas monialium esse vera beneficia ecclesiastica luculentè probat idem D'aluin. c. 4.

RESPONSVM XI.

Monialibus sub conditione si dispergantur, vt relinquì possit.

A Leydis ingressura monasterium testamento cauit, vt si contingeret, occupantibus vrbem hæreticis, moniales dispergi, nec conuentualiter habitare posse, certus reditus ei solueretur, aut certus fructus bonorum hæredibus aliquin relictorum ipsi cederent, quos in alimenta sua reciperet; de licentia superiorum ecclesiasticorum, ad id potestatem habentium.

Non peccat hæc forma contra votum paupertatis, aut rationem. & quicquid mali concipi potest, tollit conditio beneplaciti; seu licentia superiorum.

Rationi congruit, vt quantum, quæ monacho dantur, legantur, aut ab ingressuris monasterium sibi danda ordinantur, in monasterij proprietate tranfire intelligantur; tamen si contingat non totum monasterium posse sustentari, data sic legata, vel ordinata vetti ante omnia debeant in necessitates eius, cui data, legata, reseruata sunt. *Novarr. & alijs citatis à Barbof.*